

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Svenska konstnärer

på Paris' Salonger

PÅ DE BÅDA stora, årligen återkommande vårsalongerna i Paris finnes detta år ett fåtal verk af svenska konstnärer och konstnärinnor.

Tages hänsyn till den betydande mängd konstadepter från vårt land, som numera vistas i Paris, men framför allt till vår konstns rika utveckling öfverhufvud, borde antalet svenska namn bland utställarne vara mycket större. Hvad man framför allt saknar på dessa utställningar, som omfatta bortåt 8,000 nummer, af hvilka endast ett 20-tal äro svenska, äro verk af våra hemmavarande främste mästare.

Det har förut och med fullt fog framhållits i dagspressen.

Det är otvifvelaktigt att den moderna svenska konsten kan upptaga täflan med hvilket som helst lands. Att den är och skall vara nationell, och att den utländska kritikens omdömen om enstaka svenska verk icke betyder så mycket för oss, är ej skäl för våra mästare att hålla sig undan från en vädjobana, där världstrykte eröfras. Tvärtom: i Paris, den moderna konstens centrum, borde vi vara mer angelägna än vi nu äro att visa all världen prof på den gedigna konst den svenska jorden alstrar.

Vi återgifva här några svenska konstverk från Salon de la Société nationale des beaux arts och Salon des artistes français.

Skulpturen är på båda salongerna rikare företrädd än måleriet. Bland skulptörerna bör Anders Jönsson nämnas främst. Hans stora grupp (artistes français): "Le problème d'amour", i dubbel naturlig storlek, visar, liksom

K. af Lagerberg: L'enigme

förra årets märkliga marmorgrupp: "Paolo och Francesca", att Jönsson icke nöjer sig med banala ämnen, utan gärna brottas med svårösta uppgifter. Gruppen, framställande en man, som hviskar kärleksord i sin älskades öra, är tvifvelsutan påverkad af alteistern Rodin. Här utförd i gips, hvars mörklagda patinering kanske ej är fullt lyckad, är den modellerad för utförande i granit och afsedd att uppställas ute i någon park.

Skåningen William Zadig visar på samma utställning en kraftigt gjord porträttbyst: "Min moder".

Fru Agnes de Frumeries älskvärda och behagfulla konst är icke obekant för Iduns läsarinor.

Konstnärinnan, som är "associée" i Société nationale, utställer

i år en gipsgrupp, "Les Cigales", syrsorna, och en marmorstatyett "Sömnen". Man återfinner här samma fina utförande, som utmärker föregående verk af fru Frumeries hand.

Edvard Waller representeras på Société nationale af bl. a. tvenne anmärkningsvärdt väl utförda porträttbyster. Wallers skulpturer äro lefvande, fulla af karaktär och känsla. Längst har konstnären, som sedan flera år tillhör de mest uppmärksammade porträttörerna på denna utställning, nått med porträttet af "En ung norrman".

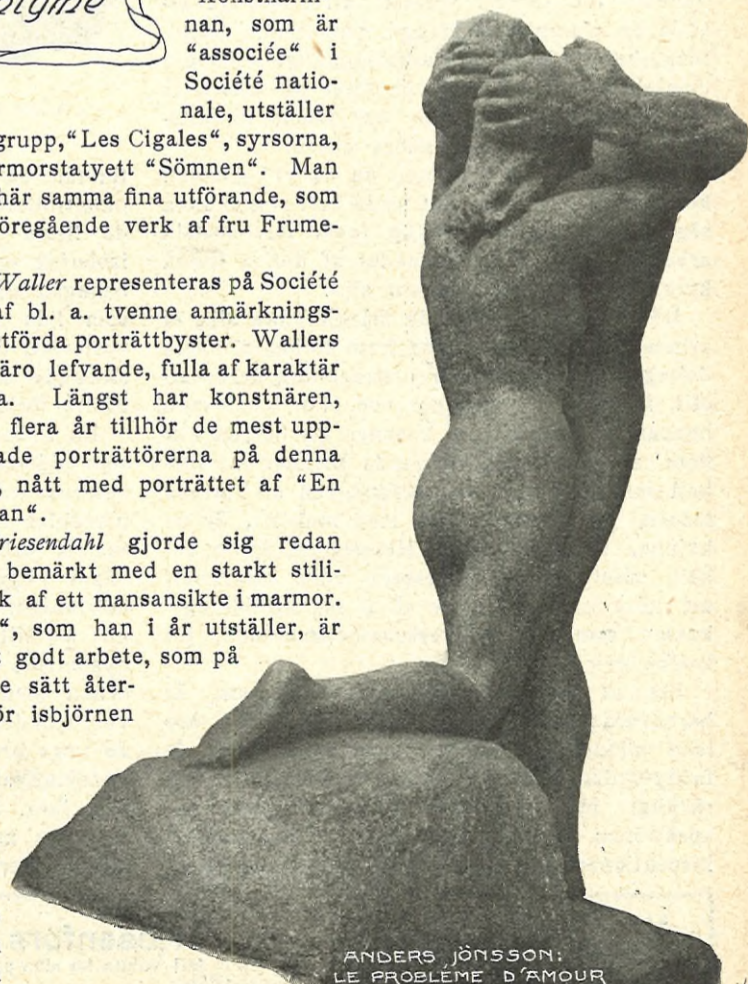
Carl Friesendahl gjorde sig redan förra året bemärkt med en starkt stilerad mask af ett mansansikte i marmor. "Isbjörnen", som han i år utställer, är ett mycket godt arbete, som på ett slående sätt återger den för isbjörnen

karaktäristiska rörelsen.

Börje Börjessons "Ma fem me" i gips vittnar om känsla och

B. BÖRJESSON: MA FEMME.

ANDERS JÖNSSON: LE PROBLÈME D'AMOUR

innerlighet i uppfattningen. Arbetet, som är utställt på Salon de la société nationale, där konstnären för första gången är representerad i år, är en lätt stiliserad framställning, vackert sedd och tänkt och utförd med ett visst mjukt behag.

Måleriet är på Société nationale företrädd af bröderna Österman med hvardera tre porträtt, hvaribland märkas de bäge kungaporträtten af Oscar II och Gustaf V; vidare af hr Lennart Blomquist, som likaledes utställer ett mansporträtt, samt af den unge landskaps- och marinmålaren Sven Otto Lindström, af hvilkens friska och omedelbara konst vi återgifva ett prof, en större oljemålning med motiv från Bretagne.

På den andra salongen möta vi akvarellisten John Bergling, förut omtalad i Idun; Nils Forsberg d. y., Erik Norselius med ett par synnerligen fina och läckert gjorda Bretagneinteriörer, samt slutligen fröknarna Brita och Karin Lagerberg. Den förras hundporträtt, "Bobby satisfait", är gjordt med godt humör, och den senares "L'énigme", gåtan, en dam som håller en bok i knät och begrundar eller funderar öfver hvad hon läst, är med sina diskreta, väl avvägda färger af god och lugn verkan.

HARALD HEYMAN.

Kvinnorna och det sociala arbetet.

DET ÄR ÄLLEDELES tydligt, att om det numera gäller som allmän regel, att hvar och en, som skall arbeta med framgång i ett kall, behöfver metodisk specialutbildning för detsamma, så är denna regel i alldeles särskild grad tillämplig på den yrkesgrupp, som kallas de sociala arbetarna. Och dock är det värlinga, som hittills arbetat så trefvande och ometodiskt, eller rättare efter så många individuella metoder som dessa.

Att det icke förrän i år funnits några möjligheter för sociala arbetare att i Sverige erhålla en planmässigt byggd, omfattande utbildning, beror väl på att arbetsområdet i modern bemärkelse är så nytt och först på senare år blifvit fattadt som yrke och såsom förvärfsmöjlighet i likhet med andra yrken.

Icke förrän i år — men nu ha vi i alla fall kommit dit hän, och det torde helt visst kunna sägas vara en märkesdag inom det sociala arbetets annaler, anordnandet af denna första kurs, som nu lider mot sitt slut.

Då det arbete, eller de många olika slag af arbeten, till hvilket denna kurs förbereder sina deltagare, i mycket stor utsträckning är speciellt lämpadt för kvinnor och efter hvad man hoppas så småningom kommer att bereda allt flere af våra själförsörjande kvinnor ett lifskall samtidigt med en utkomst, och då kursens ledare, jag påpekar det med stolthet, är en kvinna, fröken Kerstin Hesselgren, torde det helt visst kunna intressera våra läsarinor att höra något närmare såväl om utbildningskursen som om de verksamhetsområden, till hvilka den leder.

Ett af dessa, kanhända det största, är barnavårdsinspektionen. Här i Sverige äro icke mindre än 60,000 barn anförtrödda åt fattigvården, och så länge det inte finns tillräckligt med utbildadt folk att sköta inspektionen af dem, blir lagen om barnavårdsinspektionen till stor del en lag på papperet.

SVEN O. LINDSTRÖM: I BRETAGNE. OLJEMÅLNING.

Ett annat fält, där mycket arbete väntar, är bostadsinspektionen. Det torde bli lättare att få fram en lag om obligatorisk bostadsinspektion, om man kan visa hän på att utbildadt folk redan står till buds. Genom att på detta sätt föregripa lagstiftningen har man också möjlighet att förhindra, att en god idé förfuskas eller förringas genom att oskoladt folk, som måste experimentera sig fram, blir satt att realisera den, och förhindra, att de nyansatta platsernas lönestandard blir alltför låg.

I hemarbetsinspektionen har den sociala arbetaren eller rättare arbeterskan vidare ett arbetsfält, hvars ofantliga betydelse man först fullt

AGNES DE FRUMERIE: LE SOMMEIL.

förstår, då man kan öfverblicka de sorgliga och okontrollerade förhållanden, som råda bland de flesta grupper af hemarbetarna, af hvilkas isolering och fattigdom så många arbetsgifvare begagna sig. Då det egentligen är kvinnorna, som lida under det nuvarande utsvettningssystemet, torde också kvinnor vara synnerligen skickade att genom en verksam kontroll förbättra förhållandena.

En annan verksamhet, som ännu är så godt som oförsökt i Sverige, men som efter erfarenheterna från utlandet att döma torde kunna utvecklas till att bli ganska omfattande, är det sociala arbetet vid fabriker. Detta är icke något välgörenhetsarbete, det utöfvas af en af fabriksägaren tillsatt person, som har till uppgift att tillse arbetarnas bästa, sörja för att de hygieniska krafven så långt möjligt tillgodoses, ordna med frukostrum, badrum, vara tillhands vid sjukdomsfall o. d. och att särskildt hvad de unga arbeterskorna angår vara den förtroendeingivande rådgifverskan, som söker hjälpa och lära, hur de skola ställa det så bra för sig som möjligt. Här i Sverige har man vid två fabriker, Domnarfvet och Sandviken, anställt

sådana funktionärer. I Amerika och Tyskland, där man har lång erfarenhet af deras verksamhet, ha arbetsgifvarna genom den nytta dessa personer kunnat göra, ansett sig skörda en ren ekonomisk vinst genom att anställa dem. Det nybildade industriförbundet här i Sverige lär vara intresserad för idén, och man kan därför hoppas, att exemplet kommer att följas på flere håll.

Slutligen ha vi att omtala ännu en form för socialt arbete, som troligen har framtiden för sig, nämligen vice värdskap i fattigkaserner. Hvad en socialt kunnig kvinna, som tar en sådan befattning som sin uppgift, kan vara till för ett gagn för hyresgästerna, behöfver icke sägas.

Till allt detta och mycket annat ha nu eleverna vid C. S. A:s sociala kurs utbildats. De ha fått lära all-

män hygien och praktiskt tillämpa dessa lärdomar vid laboratorieöfningar i kemi, fysik och bakteriologi, ha läst fysiologi, författningkunskap, skyddslagstiftningens historia, fattigvård, födoämneslära, barnavårdslära (hvari de som ämna ägna sig åt barnavårdsarbetet fått en utförligare kurs än de öfriga), sjukvård, rapportskrifning, och till och med fått kunskap i byggnadslära och konstruktionsritning. Dessutom ha anordnats praktiska öfningar och hållits en föreläsningsserie i samhällsarbets olika grenar. Efter en termin af hårdt arbete under skickliga manliga och kvinnliga lärares ledning stå nu kursdeltagarna, 13 stycken, af hvilka 12 kvinnliga, färdiga att med en sista praktisk öfningskurs komplettera sin utbildning. De tentera i de olika ämnena och erhålla till sist specificerade betyg. Af denna första afdelning äro flere redan nu säkra på aflönade platser. En ny kurs kommer att begynna redan i höst, under samma ledning och efter samma plan, dock kommer den att fördelas på två terminer.

Då det gäller ett område, där skörden är så mycken och vingårdsarbetarna så få, är det synnerligen glädjande, att kursledningen känt sig så uppmuntrad af resultatet af sitt arbete, att den beslutat att redan nästa termin börja på nytt. Och jag föreställer mig, att den, som är ung och står i begrepp att välja ett yrke, som hon vill göra till lifskall, och den, som genom en tids arbete på det sociala fältet kommit till insikt om kunskapers nödvändighet, skola vara lika tacksamma därför.

Det är inte allom gifvet att passa till en verksamhet af så kräfvande art, som vi här skildrat, men den, som har viljan och kraften, men icke förr sett sin väg och sin möjlighet, behöfver icke längre af nödvång välja ett brödförvärf inom sådana områden t. ex. affärsvärldens, där utsikterna till befordran och själfständigt arbete äro synnerligen små. Här finnes nu ett nytt arbetsfält, som ropar efter kvinnan, där hon icke behöfver konkurrera med mannen, endast samarbeta, och där hon vinner erfarenheter, och utvecklar en förmåga, som kommer henne direkt till nytta — i motsats till många andra yrkeskunskaper — om hon öfvertar husmodersplikterna i eget hem.

De, som närmare intressera sig för den kurs vi här skildrat och önska ta del af inträdesfordringar, tider, priser och dylikt, hänvisas till Centralförbundets för socialt arbete annons i dagens nummer af Idun, som innehåller ifrågasvarande upplysningar.

ELIN WÄGNER.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf

Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl

få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla väl sorterade speceriaffärer.

Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.

Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Ur häfdernas skattkammare.

Spridda drag ur nordiskt kvinnolif under forn- och medeltiden af HANS HILDEBRAND.

III.

Något om den heliga Birgitta. II.

DET ÄR REDAN omtaladt, huru fru Birgitta klassificerade de högre skapade varelserna, änglar, människor och djur. I en uppenbarelse delar hon männen i tre grupper: klerken, värjaren och arbetsmannen. I en annan är hennes framställning litet utförligare. "Bland lekmännen fanns i gammal tid en väl skipad stadga. En grupp arbetade jorden och åkrarne med manligt arbete, en grupp seglade med skepp och förde köpenskap till andra land och riken, på det att ett rikets fruktsamlighet skulle hjälpa och bättra andra lands och rikens fattigdom, en grupp idkade allehanda "gärningar" och slöjder. Till dem komma som en fjärdel grupp trons och kyrkans värjare, kallade väpnare."

Visserligen hade fru Birgitta aristokratisk uppfattning, i synnerhet när det var fråga om stormännens förhållande till sin konung, men hon var nog frisinnad att icke uppföra några skiljemurar mellan de olika klasserna. En liknelse, i hvilken verklighetssidan blifvit något påverkad af det som skulle förebildas, har följande lydelse: "En fattig kvinna hade i torpet eller dalen, där hon bodde, endast litet lefvande, en höna eller gås, men hon hade så mycken kärlek till herren, som bodde ofvanför å berget, att hon unnade honom och gaf af kärlek allt lefvande hon hade. Men när herren såg detta, sade han: "Jag har själf öfvernog i allt och icke behöfver jag dina ting". Hon svarade: "Icke offrar jag dig detta för att du behöfver det, utan för det att du lät mig, fattiga kvinna, bo vid ditt berg och palats och för det jag är hedrad af dina tjänare. Därför offrar jag dig det lilla, ehuru det var mig till hugnad, att du skall förstå, att jag gjorde större ting om jag förmådde och att jag icke vill vara ovärdig din nåd." Herren svarade: "Emedan du älskade mig med så stor kärlek, skall jag upptaga dig på mitt berg och i mitt palats och gifva dig och ditt folk ärlig kost och kläder."

I en annan uppenbarelse heter det: Om en moder har två söner, den ena född i "mörkstuga", ej kännande annat än mörkret och moderns mjölk, den andra född i ett litet, fattigt hus, men där hafvande vanlig kost, hvila i säng och tjänare, och om hon säger till den förra: o son, om du vill gå ut ur mörkret, skall du hafva kräsligare kost, mjukare säng och tryggare ställe, då går den sonen ut, men om modern hade lofvat honom högre ting, mycket tjänstefolk, elfenbenshus eller palats, tröga och präktiga hästar och andra dyrbarheter, då hade han icke gått ut, ty han kände icke annat än mörkret och moderns mjölk."

Själf var fru Birgitta ifrig i sin fromhet, spåkte sin kropp till ytterlighet, men hon var mildare mot andra. Hon varnade mot för mycket i sådant hänseende, man skulle pröfva hvad kroppen förmådde. Hon, som stiftade ett kloster, ansåg icke klosterlefnaden vara det enda eftersträfvansvärda: att träda i gifte var en kvinna lika lofvärdt som att gå i kloster. "Du skall icke tvinga dig öfver din makt eller följa andra i goda gärningar öfver din natur och kraft. Djäfvulen råder och eggjar människan att fasta öfver hennes makt."

Fru Birgitta talar om palats, men hämtar från dem inga bilder. Däremot talar hon om hus med vindöga i taket, genom hvilket solstrålarna komma in och röken går ut. Hon talar om blomstren, som strös på golvet, om fågeldun i bäddarne, om glas, som tvås, så att

drycken skall synas klar. Hon talar äfven om spegeln, i hvilken man skådar sitt ansikte, och om loden, som höra till ett horologium, d. v. s. en väggklocka. Eld framkallades medels kristall, genom hvilken solens hetta och sken gingo, eller medels flinta.

Det talas om kläder af linne eller ull eller af "det, som varder genom maskar", d. v. s. silket. Silket är fagert och tunt, men dyrt. Linnet närmast kroppen är lent, det blir hvitare ju oftare det tvättas.

Om det arbete, som försiggick i huset, lämnas några upplysningar. Bröddegen skall knådas och arbetas med styrka; åt herremän plägar man gifva hvetebröd, åt allmogen ett bröd, som är något sämre, åt hundarna en tredje sort, som är ännu sämre. I ölkaret stiger fradgan och sjunker fort, de som stå där nära, veta att dylik upplyftelse kommer af ölets makt och de bida, tills den är slut och ölet fullkomnadt. Den som håller näsan mycket nära till hettan, som uppstiger ur ölkaret, kommer ibland i hård nysning eller händer det hjärnan röres och värker hårdeligen. Osten skall krystas i ostkaret, tills den får karets form. Osten är söt och lustelig. Det rena brödet mättar och ger styrka åt alla ådror, ledamöter och senor, det tager med sig allt det, som är orent innantill och går bort med det. Drycken smälter väl maten och släcker törsten. Sofvel smakar bättre i munnen, det ger finare kött och bättre blod än endast bröd och dryck. Vinet har tre goda egenskaper, styrka, fagreste färg och sötma. Om en herre har flere vingårdar i flere land, får han olika slag af vin: "Hvar vingårds vin smakar af det landet, som det är plantadt i".

Att jordbruket lifligt intresserade fru Birgitta kunna vi förstå af den roll det spelade i hennes bildspråk. Hon talar om örtagården med rosor och liljor och om örtagårdsmästaren, som binder och fäster sina plantokvistar (ympkvistar) och unga träd, när han ser ett mäktigt och skadligt väder komma. Hon talar om gräset, som slås och hugges, om hästen, som ryktas ute på ängen (det var en präst, som gjorde det). Den som har en kär häst, spar ej sin välväxta äng, utan låter hästen där få sin föda. Åker skall redas till säd och rötter upprifvas med årder och harf. En med tistlar öfvervuxen åker skall rensas med hvass järn, sedan med eld och därefter plöjas med årder, dragen af ett par oxar.

Fru Birgitta talar äfven om djurahagen, om redemannen (jägaren), om föglaren, som blåser sötligen och sjunger i sin pipa, så att fåglarne lustas af rösten och flyga till pipan, men fastna där i bruket och limmet, med hvilka pipan är öfverstruken, och hundarne fästa i koppel eller rem. Hundarne skattade hon emellertid icke högt: "Hvad är mindre värdt i huset än hunden och katten?"

Det husdjur hon oftast omtalar är fåret. Ägaren får af detta kött, mjölk och ull, som växer tack vare solhettan. Fåren hafva ägarens namn inskuret i det högra örat — på Gotland har man under förra århundradet utgifvit en bok, i hvilken alla på ön förekommande märken i fåröronen äro afbildade. Fåragömmaren, som ute i marken hade ett skjul, satte, när

han skulle föra hem fåren, en blomsterkärve, och fåren lockades af lukten att följa honom. Det synes som om förvildade och herrelösa får hade förekommit. Herden lockade dem till fårahuset och stängde in dem, de löpte kring väggarne, men sluppo icke ut. Så blefvo de spaka, så att de åto af höt, till och med ur herdens hand. Getter och vädurar på samma gång.

Från handtverkarens id äro helt få bilder lånade.

Så många flere äro hämtade från djurvärlden. Lejonet, som spelade en så stor roll i medeltidens symboliska framställningar, nämnes ytterst sällan. De svenska djuren omtalas ofta. Älgen sönderbetar och slår med fötterna, när han blir vild. När björnen är svulten och ser det djur han åstundar, fäster han däri den ena foten och med den andra letar han, hvar han må fästa den stadigt, så att djuret ej slipper löst, utan kan vända det, så att han kan äta det efter sin vilja. Fru Birgitta har knappast haft tillfälle att se detta, men berättar efter hvad hon hört. Vargen omtalar hon som svekfull: han sviker, griper och sväljer. Men ännu svekfullare är räfven, han låtsar sig vara död, och när fåglarna, lurade däraf, komma och sätta sig på honom, griper han dem. Hjorten är rask och stark att springa. För åsnan har fru Birgitta icke sympati, därför att hon alltid har hufvudet sänkt mot jorden; hon har iakttagit, huru halsstarriga åsnor sätta alla fyra fötterna samman. Hon har sett otama tjurar i sin ilska rifva upp jorden med framfötterna. Hon talar äfven om igelkotten och mullvaden, den senare, som trufves i mörkret, är för henne symbol af djäfvulen.

Hon talar om fåglarna, som flyga från buske till buske samt rifva upp tistel och törne, men de kunna icke skilja mellan rent och orent. När kycklingarne se en främmande fågel, som vill dem ondt, skynda de att skyla sig under moderns vingar. Örnen flyger högre än alla andra fåglar och blickar ned dels efter byte, dels för att se om någon fara hotar ungarne. När gamen flyger upp med sitt byte, griper den så hårdt om det med klorna, att dessa blifva vanmäktiga och släppa rofvet. Skatan bygger bo af gamla och dåliga saker, men älskar sina ungar, hon lär dem flyga genom att hålla för dem mat, genom att ropa ut dem, slutligen genom att flyga framför dem. Sedan talas om fiskmäsen, som ser fisken i vattnet, om korparne, som slita lik, om påfågeln, som yfves öfver sin pråliga dräkt, om en fågel, som heter musaakir.

Fiskarne leka i vattnet och släppa där sina frön, hvilka göra frukt bland böljorna. Men hvalen föder lefvande ungar.

Hvad är fulare, frågar hon, än grodor och ormar? Grodorna döljas i dyn, hoppa högt upp af högfärd, de äro fula att se, de hafva en anskrämlig röst och deras vidrörande är giftigt. Men fulare och värre än grodan är ormen och af ormarne är den värst, som heter skorpion. Den som blifvit biten af en skorpion, kan botas, om man smörjer såret med den olja, i hvilken en annan orm är död. Snigeln krälar i den träck, i hvilken den är född, och håller alltid hufvudet intill jorden.

Fru Birgitta hade utan tvifvel haft tillfälle att se skorpioner i Italien, och det är därför underbart, att hon kunnat räkna dem till or-

KÖP KOCKUMS
HYGIENISKA

Utvändigt blå, invändigt hvita
PANSAR-Emaljerade GRYTOR.
Starka. Prisbilliga.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerad omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

En lofvande konstnär.

Af Ernst Högman.

marne. Hennes zoologiska terminologi stämmer icke alltid öfverens med våra dagars. Maskarne omtalas för deras ödeläggande verksamhet. Masken, som ligger i äpplet, äter först dess kärna, lämnar där kvar sin träck, går sedan omkring i hela äpplet, så att det blir fullständigt onyttigt. Masken bryr sig ej om att frukten å den bästa säd förgås eller faller, bara den får bita i roten eller det som är närmast roten. Under vintern ligga maskarne som döda. Det finnes en mask, som heter bi. Bina hafva en konung, visen. På hans bud flyga de ut att samla sötma, hvilken de icke alltid finna hos de fagraste örterna, utan mången gång hos hvassa örter, hvilkas blomster icke äro fagra och icke lukta väl. Är visen borta, då blir oordning i bisamhället. De onda bina äro i viss mån nyttiga, ty de hjälpa till att fylla bistacken och att utestänga getingarna. Om hösten plockas de onda bina bort och få dö af frost. Brömsen har samma färg som jorden och flyger med stort ljud, den biter sår, som värker mycket. Humlan har en hes röst och håller sig till jorden, där hon samlar honung. Myran drager natt och dag något till myrahopen, hon faller stundom af ansträngningen död ned vid ingången, så att hennes börda stannar utanför. En fluga kallas fjärlil — i fru Birgittas språk fiadhäl — eller sommarfågel. Den har en liten kropp och stora vingar, som äro stänkta med hvit, blå och röd färg, rör man vid färgen stannar den som aska på fingrarna, den har stor mun och två horn i ansiktet. Som vingarna äro stora flyger den lätt upp, men som kroppen ej är stark faller den snart ned igen. På ett annat ställe säges fjärlilen vara en mask.

Under medeltiden gjorde man ingen skillnad mellan sägen och historia. Fabelns djur hade för den tidens människor samma verklighet som de lefvande djuren, fru Birgitta talar om basilisker, hvilkas anblick är dödande, samt om fågeln Fenix, hvilken, när den blifvit gammal, sammanför ved på en bergstopp och när veden blifvit antänd genom solens hetta, sätter sig på bälet och förtäres, men ur askan uppstår en ny Fenix.

Den rika orneringen såväl den målade, som den, hvilken huggits i sten eller snidats i trä, visar att medeltidens människor älskade blommor. Fru Birgitta delade denna kärlek. Hon talar om den rodnande rosen, om rosen, som luktar sött, är fager att se på, len att vidröra, men alltid växer bland törnen. Nyponen tycker hon ej om, ty det inre är fylldt med orenlighet och taggar. Det är icke endast rosen, som prisas, utan ock blomstret på heden, som ger sötma för smaken, lättnad för hjärnan, fägnad åt synen och styrka åt alla lemmar. Blomstren draga den fallande daggen till sig och innelyckas så i daggen.

Mycket mera vore att tillägga. Det här anförda må vara nog för att visa, hvilken fin iakttagelseförmåga fru Birgitta hade. Hennes födelseår ligger *sexhundra* år före vår tid.

Gwens frågobyrå

med dess möjligheter för Iduns publik att hänvända sig till vår sakkunniga medarbetare å modeafdelningen med begäran om råd i toalettfrågor har under den tid den existerat hunnit bli känd af många af våra läsare. Vi erinna likväl på nytt dem, som ej ännu använt sig af den särskilda förmån Idun velat bereda sina läsarinor, om att Gwen fortfarande som hittills vill ge sina korrespondenter hjälp och vägledning i toalett- och smakfrågor af skilda slag.

Brefven adresseras till **Gwen**, Iduns redaktion, och måste åtföljas af dubbelt svarsporto.

DET GICK inte att måla i dag. Han försökte förgäfvat hålla tankarna samlade kring arbetet. Alla möjliga fantasier tumlade om i hans hufvud och narrade honom gång på gång att sänka penseln och se ut genom fönstret, i stället för att fixera modellen, en svart-hårig italiensk flickunge från Glasbruksgatan, som sålde lyckobref och kanariefåglar.

Våren hade kommit och öfverraskat honom, den där förfärliga stockholmsvåren, som hvarje gång den sköljde sitt ljus öfver den infrusna staden, gjorde honom sjuk af längtan och otillfredsställd ärelystnad. Hans inre råkade alltid i jäsning, då dagarna blefvo långa, med drypande snövatten från alla tak och dansande drifis i Norrström. Det sprängde och slet i bröstet, alla konstnärsdrömmar hans hjärna knådat ihop under vintern, alla föresatser, alla löften, som han, sporrade af andras framgångar, gifvit sig själf med handen dundrande mot bordsskifvan och pannan rynkad af energi — de skulle nu ha varit omsatta i resultat och hans namn stått som ett af de mest rosade i tidningarnas konstanmålningar.

I själfva verket hade han ej lyckats bringa det längre än till några skisser och en kopia af Wickenbergs "Vinterfiske", som han hoppades få afyttra till någon mindre anspråksfull samlare. När han såg närmare på situationen, var den verkliga så bedröflig den kunde vara, och om han inte haft hustrun, som orubbligt trodde honom vara ett konstnärsgeni, skulle han för längesedan slungat penslarne i vägen och gått bort och hängt sig i Siklaskogen.

Hon var en blek och ganska ful liten kvinna med anspråkslöst väsen och en matvaruhandel vid Skaraborgsgatan. Axel Möller hade gift sig med henne mera af beräkning än af kärlek. Som kvinna betraktad ägde hon ju ytterst små företräden, bokstafligen tillplattad som hon blifvit af ett enformigt och stråfsamt lif i den halfjusa butiken, dit aldrig en solglimt fann vägen. Men liksom dag lagd till dag blir år och decennier, hade hon genom att lägga slant till slant samlat några tusen kronors kapital och därigenom fått rykte om sig att vara smått förmögen.

Hennes artistdyrkan utgjorde poesien i hennes gråkalla lif. Alla, som ägnade sig åt något yrke, det där stod i mer eller mindre sammanhang med konsten, kunde räkna på hennes intresse: från författare, målare, bildhuggare, skådespelare och operasångare ned till cirkusryttare, trollkarlar och positivspelare. Men särskildt tog hon sig af fattiga målarpojkar utan namn, köpte då och då en skiss af dem och var en tacksam lyssnerska, när de i det lilla rummet innanför butiken förtrodde henne sina missräkningar eller högtflygande planer, medan hon bjöd dem på ett mål mat och en klunk italienskt vin från en specerist på Götgatan.

Det var under en af sina svältperioder som Axel Möller lärde känna henne, och han märkte snart, att hon varkunnade sig mera ömt öfver honom än öfver någon annan. Han erfor för första gången i sitt lif hvad det vill säga för en rotlös människa att ha fått ett fäste, ty så kände han det, när han fick berättas om allt hvad han utstått af likgiltighet, gyckel och motgångar och hon på sitt naiva sätt uppmuntrade honom och gaf honom sin bestämda försäkran om tro på hans talang.

Det slutade med att hon på fullt allvar blef kär i honom, hvilket han inte hade någonting emot så till vida som det smekte hans fåfänga och gjorde honom kvitt brödbekymren.

Giftermålet skänkte honom bland annat förmånen af en egen ateljé, ett stort vindsrum i samma hus som matvaruhandeln, och fickpengar samt snygga gångkläder. Men kärleken var från hans sida blott en sekundär faktor i deras samlif; han kände sig tacksam, därför att hon jämnat vägen för honom och med sin beundran för hvarje hans penseldrag gjorde honom mindre osäker på sig själf, men hans hjärta sade honom platt ingenting om denna anspråkslösa lilla kvinna, som med förtjusning låg på knä för honom och till och med skulle kunnat ge sitt lif, om hon därmed förmått köpa honom den storhet han fikade efter. —

Axel lade ifrån sig penslarne och paletten och afskedade modellen. Utanför fönstret skickade solen en hel fors af ljus ned på den inbyggda gårdsrektangeln, som låg och fuktade under en smutsig snödrifva. Han kastade upp fönstret på vid gafvel och inandades den ljumma, syrestarka aprilblåsten. Stora hvitgyllne molnskutor med hissade segel och vimpel i topp länsade undan för förlig vind i det blåa världshafvet ofvanför takgyttret, röken hvirflade rastlöst ur några fabrikskorstenar åt Katarinahället, en hvass lokomotivsignal från ett tåg, som rusade ut ur tunneln vid Högbergsgatan, skar igenom luften och smalt in i bruset från den stora arbetande staden.

Den unge målaren drog ett djupt andetag för att bli kvitt den känsla af beklämning, som tryckte honom. Nu jäste lifvet rundt omkring honom i den ljumma apildagens sol, unga viljor togo krafttag och vunno segrar, medan han stod utanför ringen, bortglömd, förbisedd som en annan odugling. Det var godt och väl att Hilma, hustrun, trodde på honom och för hvarje gång han rullade tillbaka efter en ansats, tryckte sig intill honom, såg upp i hans ansikte med en öm blick och sade: "Din dag kommer nog, min vän, tålmod bara!" Men den där dagen tycktes aldrig vilja gry. Nu öppnades vårutställningarna igen, den ena efter den andra, och nya artistnamn doko upp, men hans fanns inte med. Tiden rann bort mellan fingrarna på honom, under det han famlade hit och dit, oförmögen att sluta sig kring något visst ämne eller känna denna förtärande arbetsfeber, som gör att man griper fatt i verket som vilddjuret i sitt byte och tumlar med det natt och dag i en stämning, växlande mellan glädje och förtviflan.

Han tyckte att det tillskräpade rummet hånade honom med sina halfärdiga dukar, som lågo kringslängda i hörnen, och han kände en djup leda vid alltsammans. Enda botemedlet var att gå ut och drifva kring gatorna i det vackra aprilvädret, ty i dag skulle han i alla fall inte kunna dra ett penseldrag vidare, det kände han.

Trafiken och gatubullret verkade som en stimulerande dryck på hans nerver. Han blef på nytt förhoppningsfull, grubblade inte längre öfver svårigheter eller svikande arbetslust.

Allt det här skulle jag vilja måla, tänkte han, i det han strök förbi grändmyningarna på Skeppsbron, där all vinterns fastbitna isluft nu höll på att släppa och flåsa ut öfver trottoarerna, som skeno i solen.

Tullhusets stora port liknade ett hungrigt gap, som slukade lärar och baler i oändlighet, hvilka rullades upp från kajen, medan ångvinschar surrade, sjåare och sjöfolk skreko från däck och lastrum, kärror skramlade, klockor ringde.

I morgon ska jag minsann hugga i, lofvade Axel sig själf, mer och mer eggad af det sjudande arbetslifvet. Jag har varit dum, tänkte han vidare, som bara petat med småsaker. Det ger en ingen lust att anstränga sig. Men

Hvarje husmoder **Barngarderoben** Hvarje sömmerska
bör **likaså.**
prenumerera på **12 häften årligen.**
Pris för helt år 3 kr.: haft år
kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

PÄRMAR
till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns
romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisi-
sion och likvid i postanvisning insändes.

Akvareller från en hamn.

FRÅN HAMNPIREN.

*DE KVÄLLSBLÅ töcknen hölja
den vintriga buktens strand.
Ren kyliga vågor skölja
mänljussilfver mot land.*

*Men öfver den närmsta stranden,
där skogen saktat sitt brus,
reser sig aftonbranden
med fuktigt glänsande ljus*

*och dämpas i blått öfver hamnen,
som blånar, långsträckt och smal,
med skymmande skrof i famnen,
i ljus af simmig opal.*

*Och ren längs kajen i droppar
så hvita ljusen stå,
som högt öfver masternas toppar
stjärnans kristall i det blå.*

VÅRMORGON.

*Den soliga dimman, skimrande grå,
nu lättar kring hamnen, och snart ur dess slöja
med rår och master skrofven sig höja
från ström, som klarnar vidunderligt blå*

*och blå springer fram och famnande står
med pirarnas armar öppna mot hafvet,
som, än i de skimrande töcknen begrafvet,
ljusnar med rymder af hafssol och vår.*

*Och buren på brisar af töcken och sol
med måsarna in öfver strömmen seglar
den vårliga lust, som strålände speglar
i djupblå vatten en klarnad kupol.*

*Och tyst ligger hamnen
med tätande hus
i helgdagsmorgonens sol-
sken och tiger,
men högt, med en lyf-
tande dufflock,
stiger
dess helgmorgonsandakt,
tindrände ljus.*

ALBERT HENNING.

—~~~~~—
"Hur mår Hilma? Hon såg inte vidare kry
ut, när jag var uppe hos er i förra veckan."

"Jag tycker hon är sig lik," svarade Axel,
obehagligt berörd af svågerns kärva röst.

"Du är dig också lik."

"Hoppas det."

"Gör som vanligt ingenting... går och drif-
ver kring gatorna som en afskedad bokhållare."

Axel ryckte till och fick blodet åt ansiktet.
Han kände svågerns sätt att fara ut emot ho-
nom så ofta de träffades, men likafullt verkade
tillvitelserna hvarje gång som piskrapp på
honom.

"Jag kunde inte måla i dag, och därför..."

"Det lär du hvarken kunna i dag eller nå-
gon annan dag... Har du inte kommit un-
derfund med det än?"

"Vi ska inte börja gråla midt på torget,"
sade Axel stilla. Han kände sig med ens all-
deles maktlös, då svågern så där brutalt rörde
vid hans ömtåligaste punkt.

"Nej, det ska vi inte... Men jag måste
ovillkorligen tala med dig."

Bankvaktmästaren drog utan vidare Axel
med sig ned till Helgeandsholmen, där han
stälde honom på banktrappan, medan han gick
in och utträttade sitt ärende. Därefter tog han
honom på släp till "Östergötland" i Salviigränd,
fick in honom i ett hörn af matsalen, beställde
två kalkkottletter med franska ärter och pilsner,
och gick så löst på sitt offer.

"Du är tvungen att bli en nyttig människa,
Axel... Jag kan inte lida att du lefver som
en parasit på syster min."

Axel hade gripit knif och gaffel, men lät
dem åter falla och stirrade buttert ned i tall-
riken.

"Låt mig vara i fred," mumlade han.
"Det är sant att jag ännu inte gjort någon-
ting, som inbringar pengar... men så snart
jag slagit igenom med en tafla, kan jag för-
säkra dig att Hilma inte längre ska behöfva
stå i butiken och slita."

"Asch, det där har du skrappat om i nära
elfva år nu... Det är bara en olycklig in-
billning att du tror dig vara konstnär."

Axel fick kallsvetten ut i porerna och han
söp efter luft som en drunknande. Det var
som om tviflet, hvilket alltid satt och lurade i
djupet af hans själ, tagit form i de brutala
orden. Hittills hade han lyckats tysta ned
det, därför att han kände att det vore döden,
om han skulle förlora tron på sin förmåga.
Men med den där hänsynslösa människan tätt
inpå sig blef hans själf till totalt söndersmulad,
och ångesten grep honom i strupen som aldrig
förr.

Så kunde det dock inte vara. Visst ägde
han talang. Akademiens resestipendium hade
en gång varit nära att tillfalla honom. Hur
absurdt för öfrigt att låta sig påverkas af svå-
gers omdöme, en karl, som inte det allra
ringaste förstod sig på konst, men som på
grund af släktskapen sökte mästra honom och
göra honom lifvet surt.

"Jag tror det vore nyttigt för mig, om jag
finge resa ut på en tid... Jag behöfver få
intryck af stor konst, om jag ska kunna komma
tillrätta med mig själf."

"Griller, min gosse! Nej, vet du hvad du
behöfver... du behöfver arbeta, riktigt ordent-
ligt lägga manken till i ett praktiskt yrke, som
drifver artistfantasierna ur hjärnan på dig."

Axel vred sig som en mask under svågerns
ord. Han skulle velat offra år af sitt lif, om
han åtminstone haft ett enda verk att peka
tillbaka på, en enda tafla, som vitsordade äkt-
heten af hans konstnärliga kallelse. Nu för-
sökte han öfvertyga genom att utveckla sina
framtidsplaner, men när han såg, hur föga de
imponerade, förde han talet på hustrun och
hennes mening om hans talang. Den andre
ryckte på axlarna.

"Hilma tycker synd om alla artistslarfvar,"
sade han, "och som du olyckligtvis råkar vara
hennes man, är det ju klart som dagen att
hon ska prata en hop välmenande strunt om
ditt färgknåperi."

Axel rynkade pannan och sväljde i harken
ett bräddadt glas Ödåkra akvavit.

"Åh, nu ska du inte vara fräck... Alla
kan inte bli bankvaktmästare."

(Forts.)

nu skulle det bli annat af. Han ville gripa
sig an med ett riktigt stort ämne — en huf-
vudstadsbild sådan han just nu såg den för
sina ögon, det nyvaknade lifvet med tusen ar-
mar och hjärnor i rörelse efter vinterdvalan
och mörkret. Hans fantasi kretsade kring en
ofantlig duk, som skulle ha en freskomålning
dekorativa hållning: lifligt och kraftigt kom-
ponerade figurgrupper, berg af varor uppstap-
lade på kajen, de förtöjda ångarne med för-
stäfven i vädret som nosande jättetrynen och
rök hvälvande ur skorstenarne, sol i luften
och sol på de karaktäristiska husfasaderna med
mörka grändmynningar emellan. Den taflan
skulle bli frisk och strålände, det lofvade han
sig, och på samma gång den gäfvade en vårbild
från den stora staden, skulle den vara ett
symboliskt uttryck för den länge bidade is-
lossningen i hans egen själ.

Han kände sig så befriande lätt om hjärtat.
Det var som om han redan stått bland de
stridande talangernas främste och känt segern
falla i sitt sköte som en mogen frukt.

Axel Möller var nu framme vid Gustaf Adolfs
torg, på hvares gråa kvadrat, nödtorftigt för-
skönad af Sergels plastiska grupp nedanför
Lützenhjälten och hans klumpige springare,
vårsolen kommit det stockholmska gatulifvet
att gå i blom för ett par timmar. Där vag-
gade de svenska herremanstyperna, resliga kar-
lar, röda, feta, slätrakade, med halfintelligenta
ögon under ljusa bryn, buttra eller barska
munnar och tjocka nackar, liggande i dubbla
veck ofvanför rock-kragen; där lyste arméns
yngsta i vacker montering från gulddragaren
och militärekiperingen, där kommo trötta soci-
etetsskönheter med slitna drag från Oscar Berg,
ledigt teaterfolk, motionstyngda kammarleda-
möter, kvicka semiter med starkt blånande
skäggbotten, taxar, pudlar, råthundar och an-
dra ledamöter af Kennelklubben. Trumpetande
automobiler snurrade förbi, efterlämnande långa
lukstrimmar, hvilka småningom ingingo bolag
med de andra lukterna från våren och männi-
skorna. Och på ena sidan om vimlet, lutad
mot den solvärmda väggen vid cigarrbutikens
fönster, stod en rödskäggig filosof, iklädd
återstoden af en gammal regnrock, som sak-
nade knappar, en urlakad väst, ett par lärfts-
byxor af obestämbart kulör samt ruinen af en
rundkullig filthatt, och kallrökte en pipsnugga,
medan han med orubbadt lugn och kläna ut-
sikter till ett mål mat för sin aldrig döfvade
hunger iakttog det underliga stycke lif han
hade framför sig.

Axel Möller tyckte att han kommit in i en
omgivning, där han strängt taget inte hörde
hemma, och blixstabbt slog hans förhoppnings-
fulla stämning om i tung misströstan. Här såg
han för sina ögon en del af den publik, hvares
erkännande han drömde om att vinna. Med
sin barnsliga äregirighet hade han fått för sig,
att konstnärens mål var att bli omtalad af
kreti och pleti, begäpad på gatorna, intervjuad
af tidningarna. Hur många gånger hade han
inte tänkt sig in i dessa berömmelsens ögon-
blick, och det så lifligt, att han blandat ihop
inbillning och verklighet. Nu kände han det
som om en isvind berört hans själ. Hans sträfvan
tycktes honom med ens så löjligt ringa, den
betydde platt ingenting inför alla dessa själf-
medvetna människor, som voro fullständigt
okunniga om att han öfver hufvud taget fanns till.

I Regeringsgatans mynning mötte han svå-
gern, bankvaktmästaren, bärande en blå lärfts-
påse, fylld med sedelbuntar och växlar, med
hvilka han var på väg ned till Riksbanken. Axel
fick en halfvänlig nick och ett grepp om högra
handleden, som tvang honom att stanna och
vända.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlij, bör ifrån
Franska snörlijssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalms-
torg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

alla sorter.
Salamander Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

"Det glada Wien," sedt genom vår flygande fotografiska kamera.

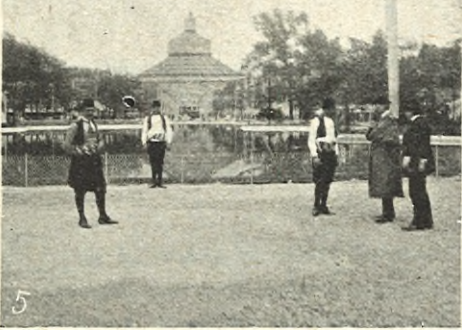
holm", vid närmare kontroll ej förefaller främlingen fullt så exakt som han väntat.

I alla händelser är Wien en synnerligen gemytlig och angenäm stad och en fin stad — aristokraten bland syd-Europas städer och bland mycket annat berömd för sina med blond och yppig skönhet utrustade kvinnor. Dess gatulif, isynnerhet i de måleriska kvarteren kring Stefanskyrkan, smakar af södern och dess omgifningar — ett Tyrolen i smått — bjuda på en romantisk natur och en

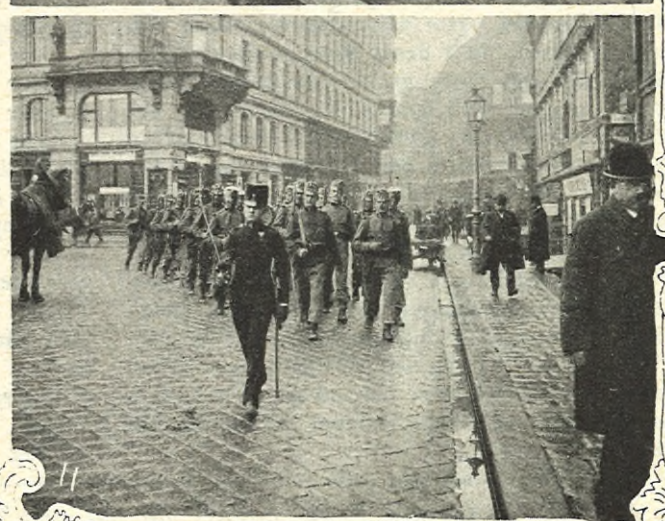

DE MÅNGA reslystna svenskar, som i sommar bege sig nedåt kontinenten, torde ej glömma att besöka Wien för att bl. a. se, hur värdigt vårt land är representeradt på den internationella jaktutställningen därstädes.

Hvad själfva staden beträffar har den en mängd lockelser för turisten, äfven om uttrycket "det glada Wien," liksom "det tråkiga Stock-

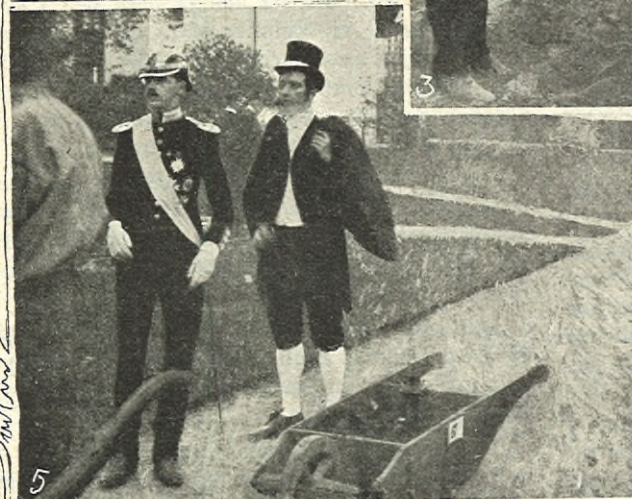
glädtig befolkning, som man icke ångrar att ha stiftat bekantskap med.

1. En modern Wiengata. 2. Tre täcka landsmaninnor, som tjänstgöra som uppapperskor i svenska villan å den internationella jaktutställningen. 3. En smörgås under promenaden. 4. Hos blomsterhandlarskan. 5. Stora entréen till utställningen med bosnier i förgrunden. 6. En kart och en mogen. 7. Arbetarfrukost. 8. Österrikiska officerare. 9. En glad tös från landet. 10. Wienkuskar i väntan på kunder. 11. Regementet marscherar förbi. A. Blomberg foto.

Majkarnevalen i Uppsala.

KARNEVALERNA vid våra universitet, då studenterna inbjuda profanum vulgus att glädas med dem och åt dem, äro ju sedan gammalt beryktade. Intet under då att i det strålande försommarvädret, hvarmed karnevalsdagen den 21 maj hedrade sig, halfva Stockholm tömdes för att på långa, pustande och svettiga tåg bege sig till Uppsala. Samtidigt hade andra tåg från andra väderstreck också aflämnat stora förväntansfulla skaror, och om man att allt hvad lif och anda var i rörelse, och att

1. Karnevalen blåses in. 2. Studenterna och rättvisan på 1600-talet. 3. Tidens stora hufvudfråga med alla dess komplikationer på mans- och kvinnsidan. 4. Stockholms högskola och den nye Karl XII. 5. En högtuppsatt arkeolog och hans betjänt. 6. Sten Sture, en af de mest svårplacerade gestalterna i Sveriges historia. 7. Moder Svea. 8. Samvetsäktenskapet. 9. Den kvinnliga studentföreningens mest röstbegåfvade medlemmar. 10. Biskopen och backanterna. 11. Medicinen representerad af läkaren och barnmorskan samt engelska sjukan, eller boy-skoj, representerad af Sven Hedin. A. Blomberg foto.

nevalsfigurer doko upp öfver allt på gatorna, kan man tänka sig att det var svårt att känna igen den vördnadsvärda universitetsstaden

Vid sextiden på eftermiddagen bör det dock ha blifvit ganska stillsamt i staden. Ty då hade allmänheten samlat sig i Botaniska trädgården och satt förnöjdt småpratande och betraktande de unga damernas toaletter, medan det stora karnevalståget ordnade sig för att tåga fram genom de täta leden. En salut, som ekade mot slottets röda murar, gaf signal och så kom tåget med den sköne prins Karneval i spetsen och efter honom den unga vackra men något groflemmade Våren, omgifven af chariter i lätta men festliga kostymer. Men härmed var det också slut med tågets mera sublimes del, därpå följde den löjlige, hvilken också var den längsta. Det var bilder ur det akademiska lifvet i forntid, nutid och framtid, som här drogo förbi den häpne åskådarens syn, en pantomimisk friluftsspej af jättedimensioner, full af vitsar och elakheter mot moder Svea och Alma Mater, vetenskapen, de akademiska lärarna, kvinnan, Hinke och hela den öfriga världen.

Det var inte så godt att identifiera alla dessa groteska figurer — så tog man urstudenten, knapphändigt skyld af djurhudar och ledande husdjuret björnen, för att vara reformkvinnan! Denna kom emellertid senare i mörkblå reformdräkt, men var knappast fullt så tilltalande. Det glada skämtet med åtskilliga professorer, som förekommo i synnerligen illusorisk maskering, tycktes roa uppsalaborna ofantligt; det är frågan om stockholmarna hade lika roligt åt sin nobelprofessor i Karl XII:s gestalt.

Det är omöjligt att ens tillnärmelsevis skildra eller ens räkna upp alla dessa figurer, som bilda ett karnevalståg, brokigt som en dröm och lika snart försvunnet ur minnet. Synnerligen vackert och lärorikt var ett studentöde, framställt i fem drastiska scener. Den nybakade oskuldsfulle studenten anländer till lärdomsstaden åtföljd af sin ömma moder, han glömmar hennes lärdomar och lefver i sus och dus, slutligen bli fordringsägarna alltför närgångna, och den punschfete och rödnäste kandidaten afhämtas till landet af sin djupt bedröfvade fader. Fullt så uppbyggligt var det knappast att skåda djävulen i evolutionens tecken, det visar sig nämligen gå utför med denne en gång så mäktige potentat.

Om framtiden ger karnevalståget öfverhufvud inga glada föreställningar. Framtidens teolog blir kvinnan, som icke tiger i församlingen och framtidens äktenskap, samvetsäktenskap, och mot framtidens restaurantilif och framtidens terapi kunde äfven vara ett och annat att anmärka.

Efter sedan karnevalståget upplösts, blef trängseln stor kring borden med de alkoholfria dryckerna i Botaniska trädgården. Man skingrades dock så småningom för att höra på sången, och, om man var ung och bjuden, för att göra sig i ordning för nationsbalerna.

Och en mild fullmånenatt sänkte sig öfver det karnevalsfirande Uppsala, en natt, som var gjord för dans och munterhet, ej för hvila. Innan man visste ordet af steg solen upp och hur gick det då med alla karnevalstrollen?

“Mamma, hvad skall jag göra?”

Ett kapitel om våra barns lekar och sysselsättningar.

SÅ LYDER PRISÄMNEN för juli i vår serie “Årets tolf kapitel” och uppmana vi alla dem af våra läsare, som sitta inne med erfarenheter på området, att genom Idun framlägga dessa för vår läsekrets. Tävlingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverskrida 4 Idunsspalter, insändes till Iduns redaktion, Stockholm, senast den 31 maj och förses med påskrift: “Iduns artikelutlysning”. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns julinummer.

PAULINE VIARDOT-GARCIA.

Efter en fotografi, gåfva af den berömda sångerskan till Musikhistoriska museet i Stockholm.

Fru Pauline Viardot-Garcias

namn tillhör ett af de mest kända inom den europeiska musikvärlden. Hon var född i Paris, dotter af den berömda sångaren Garcia och Malibrans syster. Under sin vistelse i Mexiko började hon utveckla sina musikaliska anlag. Hennes fader var hennes förste lärare. I Tyskland åtnöt hon undervisning af Liszt, Meysenberg och Reicha. I Bryssel uppträdde hon först som sångerska. Därpå följde triumfer i Berlin, Dresden, Frankfurt och ändtligen i Paris. Dittills hade hon endast sjungit vid konserter. Hennes första uppträdande på scenen ägde rum för 71 år sedan, i maj 1839 i London. Ett år senare sjöng hon på en teater i Paris, och hennes ojämförliga framgångar såsom konstnärinna voro därefter tryggade. Hon blef då skriftställaren Louis Viardots maka, och med honom företog hon sina konstresor genom Italien, Spanien, Tyskland och Ryssland. Öfverallt hänryckte hon allmänheten, i Berlin och Wien såväl som i Petersburg, Moskva och Rom. I maj 1848 skapade hon en af sina största gestalter, Fides i “Profeten”. Sedan 1863 hade Pauline Viardot-Garcia lämnat teatern. Om hennes förmåga som sånglärarinna vittna hennes elever Artôt, Brandt, Bianchi, Grabow, Lucca m. fl.

Kvinnorörelsen och den sjunkande äktenskapsfrekvensen.

“HUR SKALL DET GÅ för oss stackars karlar, när ni kvinnor väl lyckats utestänga oss på alla områden af arbetsmarknaden?” är en fråga, som ofta blifvit framställd till mig, ibland på skämt, någon gång på allvar, alltid med ironi. Jag har naturligtvis icke velat vara svaret skyldig, hvarför jag också efter bästa förmåga sökt framställa det absolut rättvisa i den fordran på likställighet i fråga om existensmöjligheter, som är kvinnorörelsens främsta mål.

Men detta svar har knappast tillfredsställt mig själf, ännu mindre den frågande, därför att förklaringen icke utgjort ett direkt svar på frågan.

Själf har jag framställt samma spörsmål till några af de personer, hvilka ifrigast arbeta på kvinnofrågans snara lösning. Svaren ha varit många och olika, beroende på hvars och ens individuella syn på saken. Det tycks mig därför som om här fattades en grundlinje, som borde finnas och följas, d. v. s. en synpunkt, den de allra flesta kvinnor borde kunna enas om.

I förhoppning att det skall lända den stora frågan till fromma vågar jag därför — efter att först ha skärskådat frågan i dess nuvarande läge — att i all anspråkslöshet föreslå ett svar till tjänst för dem, hvilka icke själfva sitta inne med något ännu bättre.

Den skada för alla som en för stor konkurrens på arbetsmarknaden måste medföra, är det icke som vi kvinnor önskat framkalla. Men därhän tenderar det i alla fall att gå, för den händelse att förmånen för de själförsörjande ogifta kvinnorna blir så stor, att flertalet af dem föredraga ett arbete, som skänker dem själfständighet och oberoende, i stället för att ingå äktenskap. Männen måste också alltmer aflägsna tanken på giftermål, då de se möjligheten att försörja sig och en familj allt mer kringskuren.

Den sjunkande äktenskapsfrekvensen betraktas också med stor oro på många håll, och i synnerhet borde vi kvinnor sätta en ära uti att anse hvarje annan form af dylik förbindelse lika omöjlig som — motbudande. Att komma äktenskapet till lifs, är detsamma som att ifrå för det ordnade samhällets undergång.

Om en minskning af giftermålen är en fara, hvar finns då botemedlet? Jo, naturligtvis inom äktenskapsinstitutionen själf. Denna är alltså det skötebarn, kring hvilket alla reformvänner böra samla sitt intresse.

Men om äktenskapet således är önskvärdt, så är det likväl tydligt att detsamma behöfver reformeras för att passa in uti den utveckling, som är vår tid egen.

De synpunkter, hvilka böra följas vid en sådan reformering, och hvilka man kan hoppas att våra lagstiftare skola fästa afseende vid, äro dessa:

Dispositionsrätt för hustrun af en viss procent af mannens inkomster, afsedd att användas för hennes rent personliga behof;

pension för änkor (enl. samma princip ungefär som den blifvande ålderdomsförsäkringen);

minskade skatter för familjefäder och slutligen *ökade skatter* för alla ogifta själförsörjande personer, såväl män som kvinnor.

Väl avvägda ekonomiska förmåner, hvilka öka möjligheten för ingående af äktenskap, i förning med den naturliga förutsättningen för en sådan förbindelse — kärleken — skall ovillkorligen leda till en önskvärd höjning af äktenskapsfrekvensen.

Då kvinnorörelsen lyckats i denna sin sträfvan att skaffa ökad själfständighet samt i möjligaste mån tryggad ekonomisk ställning åt hustrun, skall den unga, ogifta, själförsörjande kvinnan i affären, på banken, i stadens och statens tjänst icke längre finna sin anställning så begärlig, utan istället — när den “rätte” kommer — med nöje lämna sin befattning för att ägna tid och krafter åt det *lyckliga hemlif*, hvilket, medvetet eller omedvetet, utgör hennes käraste dröm.

B. Roos.

GLÖM!

nu icke att i tid förse Eder med ett ex. af
IDUNS MODELLKATALOG N: 2
för vårsäsongen.

Flera hundra
vackra modeller!
ärgtrycksomslag!
Pris: 60 öre.

Ett historiskt sekelminne.

KRONPRINS KARL AUGUST.

han var en lika manlig karaktär som hjärtegod människa, då döden helt plötsligt ryckte honom bort från ett tillämnadt regentvärf, som säkert skulle blifvit till Sveriges fromma, om han fått bekläda det.

Det var G. Adlersparre och hans meningsfränder, hland hvilka B. B. von Platen intog ett framstående rum, som genomdrefvo prinsens val. I enlighet med hvad Hemliga utskottet den 12 juli 1809 tillstyrkte, föreslogs i en kunglig proposition af d. 15 i s. m. Kristian Augusts utväljande, hvilket redan samma dag bifölls af bondeståndet och tre dagar senare af de öfriga stånden. På sin adoptivfader Karl XIII:s särskildt framställda önskan antog han namnet Karl August. Den 22 januari 1810 höll han sitt högtidliga intåg i Stockholm samt aflade den 24 å rikssalen sin trohetsed och mottog ständernas hyllning.

Under en resa till södra delarne af riket i maj 1810 skulle han den 28 nämnda månad öfvervara några militära öfningar på Kvidinge hed. Han steg där till häst, men syntes efter en kort stunds ridt vackla i sadeln och förlora herraväldet öfver sin springare. Han föll till marken, anträffades sanslös af den tillskyndande uppvaktningen och var efter en halftimmes förlopp död. Dödsorsaken torde ha varit en blodutgjutning i hjärnan.

MONUMENTET Å KVIDINGE HED.

NÄR GUSTAF IV ADOLF genom 1809 års revolution störtades från tronen och hertig Karl blef konung, sökte landets ledande män en tronföljare och funno en sådan i kronprins Kristian August, yngste son af hertig Fredrik Kristian af Augustenborg och prinsessan Charlotta Amalia Vilhelmina af Holstein-Ploen.

Med förbigående af den unge hertigens militära karriär i dansk krigstjänst och hans därpå följande befälhafvarskap i det söndenfjeldske Norge — fakta, som för öfrigt äro lätt tillgängliga i hvilken som helst af våra historiska läseböcker — skola vi blott i några kortfattade rader erinra om hans introducering i Sverige, hvarest han nätt och jämnt hann visa folket, att

PRÄSTGÅRDEN I KVIDINGE, DIT LIKET AF KRONPRINSEN FÖRDES.
Alfred B. Nilson foto.

Dödsfallet väckte stor bestörtning och sorg i landet, ty prinsen hade på den korta tiden hunnit förvärfva sig stora, folkliga sympatier. Massan af befolkningen hade, som ofta plägar ske, svårt att tro på ett naturligt dödssätt, men grep fastmer efter de rykten om förgiftning, som spreda sig i bygderna. Detta förgiftning-skvaller blef också orsaken till det tragiska efterspelet vid prinsens likfärd till Ridderholmskyrkan den 20 juni samma år, då riksmarskalken A. von Fersen mördades af pöbeln.

Inskriptionen å monumentet på Kvidinge hed, hvarå här meddelas en afbildning, lyder: Karl August, Sveriges kronprins, aflad på detta ställe den 28 maj 1810.

SOL OCH VÅRDAG och vackra toaletter i charmant ljuseffekt från en blå himmelskupa, hväld med särskild hänsyn, tycks det, öfver palatsraden längs Strandvägen.

Man är midt i promenadtiden. "Man" är här det Stockholm, som ses i dag på Östermalm, om en vecka i Parc Monceau. Det är emellertid mycket roligt, så länge dessa figurer höja våra svenska hufvudstadsstråk.

Två väninnor gå spänstiga och eleganta bredvid hvarandra. Ett lätt brus af siden som aningen om vildfågelsvingars dyning efter flykten, en svag exotisk doft och något ljust, mjukt i pålsväg, kombineradt med hattklockans kläpp af skälfvande, solglödande rosor.

Det är mycket vackert alltsammans. Också deras språk. Nysvenska, stämplad af främmande kultur. Vokalerna mjuka, framsmekta som bostondrömmar och konsonanterna klingande — tunna, med glasklar renhet.

De tala inte om ditt och datt, utan om det stora — det största: lifvet. Den ena har gift sig tidigt, har sorgliga erfarenheter, förstörda nerver och många badortsresor att interfoliera i den andras sundare lifsåskådning. Hon, nr 2, är inte gift än. Hon väntar. Alltid kommer den rätte, när man har gyllene snaror att fånga med, säger hon en smula satiriskt, men med ett tonfall, som klädsamt öfverskyler bitterheten.

Nu möta de så många bekanta, att samtalet ovillkorligen öfvergår till personnotiser. Båda damerna ha en vidsträckt umgängeskrets och kunna därför berätta hvarandra delikata entre nous.

Så korsas deras väg af en de icke sett på många år. Det sker plötsligt, oväntadt. En gång — vid den tiden "då hjärtat var en öppen bok", kallade de henne sin bästa vän. Nu stirra de på henne — främlingen i deras värld. Hon, som har fått nyckeln till deras första ungdoms lyckoslott, där det fanns så många skatter, hvilka väl nu knappt ha musei-

Sammanträffandet.

Skiss af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

värde, men som de ändå skulle vilja blåsa dammet af.

Men hvem är hon — inte längre den gamla, flickan från ett litet godt borgarhem — hon är klädd efter kontinentens mode och ändå — det är något af bulevardelegans öfver henne, som oroar de situerade.

För en minut sedan gingo de så tryggt bland sina egna. Hela Strandvägen var som en förskriftssida med anglosachsiska bokstäfver, sådana de lärt sig dem år efter år. Middagar och supéer vandrade framför eller efter dem i välkända typer. Och det inre sammanhanget mellan dessa typer var dem så lättfattligt klart. Så kom hon, den okända — egentligen kunde de kalla henne det utplånade, ty hvad man intensivast lefvat sig in i vid sjutton år, är blekast vid trettio, när man lever med i den s. k. stora världen: societetens kretsgång. Adèle såg på Disa och log sedan mot Marianne: stormilen.

"Så roligt att träffas, kära Marianne."

Också fru Disa uttryckte diskret sin glädje. Den föreföll onekligen väl höghalsadt försiktig, men hennes man var hög officer. Och just nu gick friherrinnan Strix förbi.

Den, som passerade damtrion och hade det rätta synsinnet för dylika detaljer, märkte genast att en af de tre var en främmande fågel. Hela vingskruden tydde på det. Och ljudet i den fria, starka stämman, hvilken tycktes sjungit sig fram öfver vidderna, var ett annat än hos de söta små burfågelnarna.

"Du har varit utomlands," säger Adèle och tänker plötsligt, att man måtte kunna vara detta på olika sätt. Hon har också rest mycket, men ändå alltid känt sig "hemma i våningen".

Marianne skrattar.

"Ja, du må tro, jag har provvat på litet af hvar. Hur har ni haft det? Rätt tråkigt — blankt och stilla vatten — ankdammen, säg?"

Disa ler melankoliskt. Hon stirrar tungt med hänförande sammetsögon, men svarar inte. Det är så underligt att veta det hennes ungdomsminnen kanske ligga gömda inom denna främling; hon råder öfver hägkomster, som Disa icke delat med någon af sina nuvarande väninnor. Marianne var med, när hon hade sin första, stora kärlek. Å, de långa kvällarna, då de sutto i Mariannes lilla skrub, visst lägenhetens jungfrukammare, och talade och talade. Disa tyckte, att ingen förstod henne som Marianne, och när hon fick del af något, omvandlade hennes fantasi det enklaste stoff till en praktbonad. Men hvem är hon nu? Man kan fråga henne — sondera... Men om det så visar sig, att hon kanske bara är en liten butiksförkören eller att hon håller pensionat eller något liknande. Hvad gör fru Disa då? Bäst att ingenting veta och låta sammanträffandet förflyktiga.

Adèle, som är yngre än fru Disa, öfvertog Marianne ett år senare och hade henne till hjärteväninna för sina upplevelser. Sedan skildes också deras vägar. Marianne reste ut, fattig och äfventyrslysten. Hon lofvade skriva, men det blef endast ett par vykortsmeddelanden och så gingo åren.

Nu står hon här med ens midt i solskenet, stark och hållbar för lifvets vedermödor, glad och lugn, men icke en af dem. De veta intet om fodret i hennes kapp och märket i hennes hatt. De veta bara, att hon är skeppet med deras ungdomsdrömmar, det som hade annan kust än Strandvägens esplanad.

Adèle frågar, om hon varit länge i Sverige. "Å nej, en liten tid, men jag tänker nästan slå mig ned här nu, och då ses vi väl oftare."

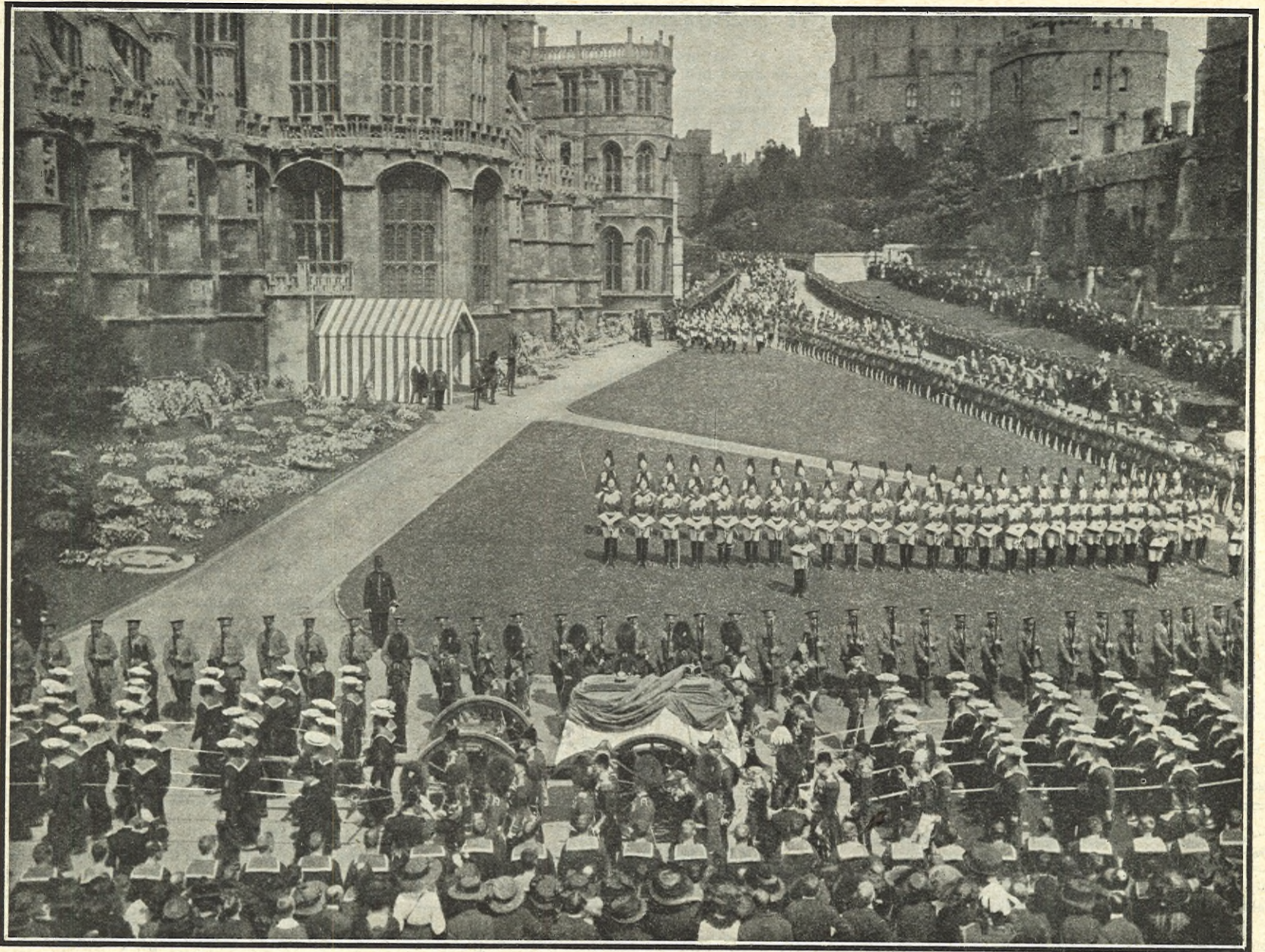
"Ja, ja visst. Är du gift, söta Marianne?"

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta **Pappersmönster.**

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölsmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till **Norrländsgatan 16, Stockholm,**

Mönsteraffären "Chic".

FRÅN KONUNG EDWARD DEN VII:S LIKFÄRD. LIKPROCESSIONEN PASSERAR EN AF SLOTTSGÅRDARNE I WINDSOR PÅ VÄG TILL S:T GEORGES KAPELL.

“Har varit — har varit allt, kära ni. Minns ni inte, hur mycken kolsyra jag hade. Det skulle förstås stänka och fräsa åt alla håll, när det flög i luften en gång. Vi skulle prata riktigt, flickor! Kan ni inte komma upp till mig en dag.”

“Hvar bor du?”

Disa vill gå. Minst tjugu af hennes bekanta ha sett henne, hon vill gärna lofva att hälsa på, bara de nu skiljas. Man står inte så länge midt på promenaden.

“Jag bor uppe på söder. Har hyrt rum där — anspråklöst, kära ni, men jag har en bra agentur och skall nog reda mig. Kan ni komma ihåg...” och hon ger dem adressen.

Men ingen dag för återseendet bestämmes. Man tar adjö, nästan öfverdrifvet vänligt, och de två se Marianne flaxa i väg i kappan med extra utländskt snitt och hatten, som kanske var köpt i en 4.85 francs basar.

De gå tysta, de två, som nyss hade samtalet så inöfvadt flytande. Det lätta fraset i klädningarna är inte längre den rytm tankarna följa. De ha sett sig om utan att vilja det, sett långt tillbaka, och en sugande längtan efter ungdomens guldfattiga rikedom vaknar inom dem.

Adèle tänker, att hon väl ändå en dag i skymningen skall taga en bil upp till Marianne och sitta med henne som förr — om förr kan bli nu.

Disa säger tvekande med sin soignerade stämma:

“Ämnar du söka upp Marianne?”

Adèle ler korrekt.

“Knappt, kära du. Man kan nog inte odla bekantskapen.”

“Nej, det är just det, men... Ja, man skall ingenting vilja, det är dumt. Det kan inte hjälpas, att vägarna skiljas.”

Och de hälsa och le åt det sista decenniets väninnor, men båda tänka på ungdomens Marianne som på en otillåten glädjestund i en tillvaro full af ansvar och plikter.

Ur Stockholms konstkrönika.

SVERIGES allmänna konstförening har under maj månad haft en vårutställning af ganska stor omfattning. Namnen Kallstenius, Gummeson, Borgh, Hesselbom, Hallström, Erdman, Johansson, Behm för att ej tala om Acke och Pauli ge vid en bläddring i katalogen garanti att dukarne äro af fastslaget konstnärligt värde, något som också bekräftat sig, då man stått öga mot öga med dem. Man har känt sig möta en produktion, manligt mogen och medveten om sitt syfte, visserligen saknande stora grepp och djärfva anslag, men de utställande konstnärerna torde heller ej ha menat att visa sig som några titaner, utan som lugna och jämna utöfvare af sin färgdiktning, och däri ha de lyckats väl. —

En ung artist, Artur Sahlén, utställer en liten kollektion oljemålningar, akvareller, träsnitt m. m. uppe på Söder, Bellmangatan 6.

Här är onekligen en spirande talang att taga vara på, ty såväl målningarna som teckningarna äro fast och säkert gifna med en sund blick för natur och människor.

I synnerhet förefaller det som om konstnärens förmåga som tecknare borde kunna bli till glädje både för honom själf och andra. Det är lif och fantasi i hans linjer och något rakt på sak gående, som verkar uppfriskande på känsla och syn. Han är med ett ord en talang, som inger förtroende.

AFTON. TRÄSNITT AF ARTHUR SAHLÉN.

Från Rue de la Paix till Strandvägen

ME^D VÅRSOLENS starka strålar ha de dimmor och töcken, som omsvepte det nya modet, så godt som fullständig skingrats. Vi veta numera, hur det är meningen att vi skola gå klädda till sommaren. Hör och häpna: edra kjolar skola vara knappa två meter vida nedtill, och kanten skall vara nästan rak, det vill säga att den skall bestå af en bård, som klippts nästan som ett band, så att dess öfre kant endast är en liten aning snäfvare än dess nedre. Denna bård är vanligen af något mera stadigt material, först ofvanför den börjar det tunnare och lättare materialet, som är karaktäristiskt för säsongen. Detta bildar en i många fall med platta veck plisserad kjol, där endast strykjärnet och inga stickningar markerar vecken och dessa sys helt nonchalant in i bården nedtill och i skärpet upptill, så att de egentligen mera utgöra en sorts garnering, än ett praktiskt plus i kjolens vidd. Skärp finns på de allra flesta modeller, men de äro ganska smala och ganska litet åtdragna, hela figuren skall vara så mjuk och naturlig som möjligt. Lifvet är icke så öfvergarneradt som under föregående säsonger, och dess armar äro alltid vidsittande, så att hela lifvet egentligen icke ser ut att vara mera än ett artistiskt draperadt skynke, hvarmed den sköna nödtorfteligen skyler sin öfverkropp. Halsen lämnas ofta bar, utan krage, men jag kan aldrig tänka mig att ett så pass lättvindigt mod kan hålla sig mer än som nyck och epidemi under ett par korta månader.

I öfrigt ser man icke mycket till alla de underbara draperierna, som man har häpnat öfver under en tid, och efter allt att döma är numera den värsta faran från den sidan afvärjd. De smala, alltför smala, kjolarne utgöra icke någon egentlig fara, af det enkla skäl att man ganska snart tröttnar på kläder, som icke tillåta bärarinnan att

taga ut steget eller att gå fort. För öfrigt kunna ju kjolarne aldrig bli annat än för smala, i öfrigt ser en slät men smal kjol mycket normal ut. Så det ska vi icke beskärma oss öfver!

Släp blir ju under sådana förhållanden en omöjlighet, de allra flesta moderna klädningar äro korta.

Hattarne äro kolossala, och allesammans mer eller mindre sneda och osymmetriska till alla sina proportioner. Så vidt jag ännu har kunnat uppfatta saken, blir den mest karaktäristiska typen en stor sned hatt uppvikt fram och uppvikt

1. Modell Paquin. Klädning i engelskt broderi med bård af tjocka silkesbroderier. 2. Modell Drecol. Klädning af silkesmusslin, garnerad med spetsar. 3. Modell Poiret. Skräddardräkt

bak, så att den får båtform, samt placerad snedt på hufvudet med stäfven ned öfver det vänstra ögat. Trikorner ser man inte mycket till, tockerna ha efterträdt dem som små promenadhattar. Små äro de ju egentligen icke, endast relativt till de andra hattarne. De äro mycket höga och mycket virade och stramade om tinningarne, och öfverst opp vajar en ägrett, som flaggan från en leksaksfästning af sand.

Och färgerna då? Blått, förstås, någon annan färg finns ju egentligen icke sedan ett par tre år!

GWEN.

i gult med linneplisséer och små knappar. 4. Modell Zimmermann. Klädning af blå taffetas öfverdragen med svart tyll och spetsar och infällda broderier i hvitt. Felix foto.

